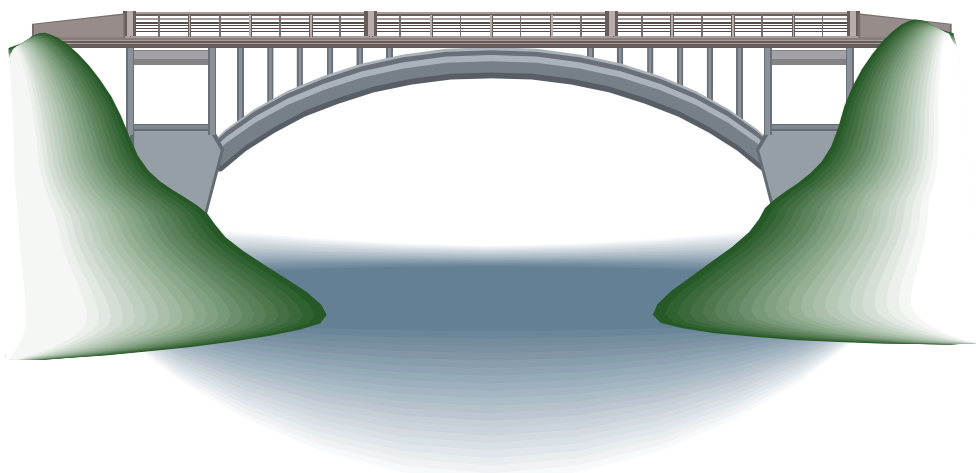

Overgangen barnehage – skole

Førskoletilbudet

Ved

*Gamnes barnehage
Hansnes barnehage
Stakkvik barnehage
Hansnes skole
Vannvåg oppvekstsenter
Vannareid barnehage*

©Karlsøy kommune

Forord

Dette er en overordnet plan for førskoletilbudet kommunen med lokale tilpasninger for gjennomføring og organisering. Førskoletilbudet i Karlsøy kommune er gratis for alle barn, også de som ikke går i barnehage.

Ledelsen har fra starten av og gjennom hele prosessen vært involvert og delaktig i arbeidet med planen. Dette for å synliggjøre og forankre samarbeidet mellom barnehage og skole.

Arbeidet ble satt i gang med utgangspunkt i ny Rammeplan for barnehagen og Kunnskapsløftet. Planen er også en del av vårt lokale satsingsområde i etterutdanning av ledere i barnehager og skoler.

Vi har sortert og lagt inn innspill, planer og tilføyelser fra samtlige skoler, oppvekstsentre og barnehager underveis i arbeidet.

Begrepsinnlæring danner en "rød tråd" i gjennomføring av førskoletilbudet.

Barnehagene i Karlsøy innfører fra 1.august 2014 kartleggingsverktøyet "språkpermen" for flerspråklige barn. Det forplikter alle barnehagene i kommunen til å arbeide målrettet og strukturert med flerspråklige barn og deres familie. Barnehagene skal bidra til å gi barna en god start på skolegangen og gi skolene god informasjon om arbeidet i barnehagen.

Språkpermen er et godt verktøy i arbeidet med å sikre de minoritetsspråklige barna en optimal språkutvikling.

Planen skal legges inn i barnehagens - og skolens rutiner.

Den skal være forpliktende og synlig både overfor ansatte, foresatte og kommune.

Planen vedtatt i 2007, revidert juni 2013, og sist revidert oktober 2017.

Innhold:

1. Overgang barnehage - skole i Rammeplan og Kunnskapsløftet
2. Visjon og overordnet målsetting
3. Mål og metoder
4. Rammer og organisering
  - a) Samarbeidsmøter og planlegging
  - b) Ansvarsfordeling
5. Foresatte
6. Fadderordning
7. Begrepsundervisning
8. Observasjon
9. Evaluering
10. Den første skoledagen i 1.klasse
11. Vedlegg/ Idébank
  - a. Fadderkontrakt
  - b. Mal for dagsplan og evaluering m/eksempel
  - c. Årskalender førskole/Besøksplan
  - d. Lokale Bu - planer
  - e. Diplom førskole
  - f. Observasjonsmateriale
  - g. Språkperm

Lær meg norsk før skolestart

(Utsnitt Karlsøy kommune med omegn)

1. Overgang barnehage - skole

Planen bygger på en strukturert og forutsigbar overgang fra barnehage til skole, slik både Rammeplanen og Kunnskapsløftet peker på. Både generell del K06 og Rammeplan for barnehagen forutsetter systematisk og godt samarbeid for å lette overgangen til skolen. Lokal vurdering vedrørende innhold, organisering og omfang.

Rammeplan for barnehagen:

" Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barnet kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. [...] De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen."

Kunnskapsløftet (K06):

" Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, ... skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet (Genr. del Samarbeid med lokalsamfunnet)

Veileder og stortingsmelding:

«Fra eldst til Yngst» (Veileder for å styrke overgangen mellom barnehage og skole omfang. Førskoletilbudet er også begrunnet i St.melding 16: «Tidlig innsats for livslang læring»

(Hilser på rektor og lærer vi får i 1.kl)

2. Visjon og overordnet målsetting

Visjon:

Muligheter i et levende øyrike

Overordnet målsetting:

Skape et felles oppvekstgrunnlag for barn og unge i Karlsøy
Kommune

og

Gi alle barn i førskolealder trygge rammer og gode forutsetninger
for livslang læring

3. Mål og metoder

Hovedmål	Delmål	Metoder/arbeidsmåter
Utvikle sosial kompetanse	Utvikle vennskap:	<ul style="list-style-type: none"> • Fadderordninga • Ulike verktøy i arbeid med sosial kompetanse • Handlingsplan mot mobbing • Praksisfortellinger • Danning og samspill • Felles turer med klassene på småtrinnet • Lek i friminutter/utetid • Tørre å stå fram i klassen • Inkludere hverandre i lek og aktiviteter • Bli kjent med lærer • Bli kjent med hverandre i klassen • Spise sammen • Felles opplevelser gjennom lesing • Aktiviteter jamfør enhetens årshjul • Foreldresamarbeid
	Forebygge mobbing:	
	Knytte nye relasjoner:	
	Oppnå selvhedelse:	
	Vise gjensidig respekt:	
	Gi og få omsorg:	
	Skape tillit:	
	Opplive fellesskap og tilhørighet:	
Utvikle ferdigheter/mestring	Motoriske ferdigheter:	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiviteter jamfør enhetens årshjul • Sang- og bevegelsesleker • Formingsaktiviteter • Utetida • Turer • Svømming

	Rutiner, dagligdagse gjøremål og oppgaver:	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke gymsalen • Kunne gå på do aleine • Kle av og på seg selv • Holde orden på tingene sine • Kjenne plassen din, vite hvor alt skal være • Vente på tur, ta ordet etter tur
Hovedmål	Delmål	Metoder/arbeidsmåter
Utvikle faglig kompetanse	Forebygge lese- og skrivevansker:	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med undervisningsmetoder som skolen bruker • BU/ kartlegging • Språksprell • Læreverk • Observasjon • Språkpermen <i>lær meg norsk før skolestart</i>
	Legge et godt grunnlag for språkutvikling:	
	Legge et godt grunnlag for lese- og skriveopplæring:	
	Legge et godt grunnlag for matematikkopplæring:	
	Sikre kontinuitet i språkopplæring av flerspråklige barn.	

Å svømme sammen

Masse inntrykk og nye begreper på tur til Stortinden.

Førskolen lager masker

4. Rammer og organisering

For å kvalitetssikre rammer og organisering er det viktig at disse forutsetningene er til stede:

Planen skal:

- Være systemorientert og ikke personavhengig.
- Være en naturlig del av skolens og barnehagens årsplanlegging
- Vektlegges i utarbeidelse av fagplaner i småtrinnet, spesielt 1.klasse for å sikre kontinuitet og god oppfølging av førskolens innhold og metodikk
- Sikre eierforhold, involvering og deltakelse i hele organisasjonen.
- Sette av årlige midler til drift av førskoletilbudet fra barnehagene og skolenes budsjett

A. Samarbeidsmøter og planlegging

Deltakere i samarbeidsmøter og planlegging:

De som skal delta på samarbeidsmøter og i planlegging er; Ledere i barnehage og skole, pedagogisk ledere i barnehage, ny kontaktlærer 1. klasse.

Når førskolen er med på ulike skoleaktiviteter, deltar de involverte lærere i planlegginga.

Samarbeidsmøter:

Samarbeidsmøtene er overordna fellesmøter der ledelsen fra barnehage og skole deltar. Møtet om høsten sjekker ut at rammer, økonomi og organisering er på plass før oppstart av førskolen. Samarbeidsmøtene planlegger foreldremøtene og fordeler ansvar og arbeidsoppgaver. Nye deltakere blir satt inn i planens målsetting, innhold og metodikk. Det skal være minst 2 samarbeidsmøter i året: 1 møte i forkant av førskolen om høsten og 1 møte i etterkant om våren.

(Lek og læring på data)

Planleggingsmøter:

I planleggingsmøtene deltar pedagogene som gjennomfører førskolen.

Planen justeres og datoer fastsettes. Planleggingsmøtene bør legges minst en uke før førskoledagen, og det bør lages periodeplaner. Dette for å sikre at vi får ut informasjon til barna og foresatte i god tid.

Førskoletilbudet evalueres fortløpende, og det må settes av tid på hver førskoledag der alle involverte deltar. Fadderklassen har tilsyn med barna under evalueringen.

B. Ansvarsfordeling barnehage og skole

Skolen:

- Kalle inn til 1. samarbeidsmøte om høsten
- Dersom klart: ny kontaktlærer til neste års 1. klasse deltar i forkant av foreldremøte om høsten.
- Faddere

Barnehagen:

- Avklare deltakere i førskolen

- Antall barn med navn foresatte, gjelder også barn som ikke går i barnehage
- Sende ut informasjon til foresatte i forkant av førskole
- Sikre at nødvendig informasjon om fremmedspråklige barns språklige kunnskaper og utvikling tilfaller skolen.

Felles:

- Skrive referat fra samarbeidsmøtene
- Evaluering

5. Foresatte

" Samarbeidet mellom skole og heim er sentralt både i forhold til å skape gode læringsvilkår for den enkelte og et godt læringsmiljø i gruppen og på skolen. En forutsetning for godt samarbeid er god kommunikasjon."

(K06: " Samarbeid med hjemmet")

" Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til første klasse og eventuelt skolefritidsordning.

Dette skal skje i nært samarbeid med barnets heim.

(Rammeplan: 5.1 Grunnskolen)

Den første informasjon om førskolen foregår på foreldremøte om høsten før oppstart av førskolen. Her deltar rektor, styrere og pedagoger fra barnehage og skole.

Plan for førskole sendes ut i forkant sammen med innkallinga slik at foresatte har mulighet for innspill og spørsmål på møtet. Planen legges ut på barnehagens hjemmeside. Hensikt med møtet er å informere om førskolens mål og innhold. Danning og holdningsskapende arbeid er et sentralt tema på møtet. Det vil også være viktig å informere om praktiske opplysninger vedrørende utstyr, ansvar, oppmøte, skyss, mat, fadderordning, turdager og SFO.

Foreldre med flerspråklige barn informeres om rettigheter og forpliktelser i forhold til opplæring jfr. Opplæringsloven §2.8

Barnehagen informerer om at observasjon og kartlegging av førskolebarna vil være tilgjengelig for både barnehage- og skolepersonale, dersom det er innhentet samtykke fra foreldrene.

Etter at førskolen er avsluttet om våren er det et felles foreldremøte der vi evaluerer året som har gått. I løpet av året er det viktig at foresatte blir informert om endringer underveis. Det skrives møteterferat fra begge møtene og referat sendes ut i etterkant til alle. Referatene legges ut på barnehagens heimeside.

6. Fadderordning

Fadderordninga er med på å skape trygghet og sikre ei god tilvenning fra barnehage til skole. Dette for at barna skal oppleve tilhørighet fra første dag i skolen.

Fadderne må i god tid på forhånd bli forberedt på sine oppgaver. Rektor gjennomgår fadderkontrakten med klasse/trinn (se vedlegg), samt plan for førskolen.

Det kan være en fordel at fadderne kjenner sitt barn på forhånd, men ikke ei forutsetning. Faddere skal hjelpe sitt barn med påkledning, finne fram på skolen, delta i lek og aktiviteter samt passe på sitt fadderbarn i utetida.

Fadderne følger sitt barn gjennom hele førskoletida og ved oppstart i første klasse så lenge som det er behov.

Kontaktlærer i fadderklassen deltar i planlegging i forkant av førskolen og underveis, både i forhold til rutiner og felles aktiviteter. Rektor har et særskilt ansvar for at kontaktlærer er kjent med dette på forhånd før oppstart av førskolen. Rektor gjennomgår fadderordninga og fadderkontrakten i 5.klasse før oppstart av førskolen. Hensikten med dette er at elevene skal bli kjent med og forstå viktigheten av det å være fadder. Skolen sørger for at barnehagen vet hvilken fadder som har ansvar for det enkelte barn.

Et hus bygd sammen
med faddere står
sterkt og stødig!

7. Begrepsundervisning

Systematisk begrepsundervisning skal bidra til at barn lærer å lære samtidig som det siktes mot at barn utvikler et abstrakt og situasjonsuavhengig språk. Dette er viktig både for presis kommunikasjon og for læring i sin alminnelighet.

Førskole- og tidlig skolealder utgjør en svært viktig periode for barns tilegnelse av språklige/begrepsmessige og motiverte læreforutsetninger (A. Hansen 1998).

Vi følger Magne Nyborg sin metodikk og bruker Medvirket A/S sitt materiell i dette arbeidet. Lokale BU-planer ligger vedlagt.

8. Observasjon

Vi observerer barna sin språklige forståelse, formoppfattelse, motorikk, tegneuttrykk, forståelse av antall, konsentrasjon, evne til å oppfatte og holde fast ved verbale beskjeder, selvstendighet og evne til å stole på egen mestring.

Formålet med observasjonen at skolen og barnehagens personale *sammen* ser barnas mestring i forhold til punktene over, og kan sette i verk eventuelle tiltak så tidlig som mulig.

9. Evaluering

Målet med evalueringa skal være å kvalitetssikre planen og gi gode muligheter for å forbedre innhold og organisering av førskoletilbudet hvert år.

Evalueringa skal gjøres etter hver førskoledag og av deltakere fra barnehage og skole.

Det vil derfor være viktig at det avsettes tid - ca. 30 min til dette arbeidet. Foreldrene er med å evaluere opplegget på foreldremøtet på våren.

Førskoletilbudet i sin helhet blir evaluert på samarbeidsmøtet om våren.

På høsten tas evalueringene med i neste års planer.

10. Den første skoledagen i 1.klasse

Rektor sender ut brev til det enkelte barn i god tid før skolestart med invitasjon til første skoledag sammen med sine foresatte. Når elevene begynner på skolen blir de møtt av skolens ledelse sammen med kontaktlærer, og ønsket velkommen som elev ved skolen. Ledelsen skal første skoledag, så langt som det er mulig, delta og vise barna at det er en stor begivenhet å begynne på skolen.

Fadderordning deltar også på første skoledag.

Lokale vedlegg

Hansnes skole
Hansnes barnehage
Gamnes barnehage

- a. Fadderkontrakt
- b. Mal for dagsplan og evaluering m/eksempel
- c. Årskalender førskole
- d. Innkalling til evaluering foresatte
- d. Lokale Bu - planer
- e. Diplom førskole
- f. Observasjonsmateriale

Fadderkontrakt

Fadder:

Mitt fadderbarn heter:

Mitt ansvar som fadder er:

- *Å være et positivt forbilde gjennom det jeg sier og gjør*
- *Å hjelpe og støtte mitt fadderbarn slik at han/hun føler seg trygg på skolen*
- *Å aktivisere og være i lag med mitt fadderbarn ute og ikke forlate han/henne alene uten tilsyn*
- *Å følge fadderbarnet på do hvis nødvendig og hente voksen hjelp hvis barnet trenger hjelp inne på do*
- *Å vise fadderbarnet rundt på skolen slik at han/hun blir kjent med bygget*
- *Å hente en voksen hvis det oppstår problemer eller konflikter*
- *Å hente fadderbarnet når det er utetid, hjelpe med av og påkledning*

Vedlegg b

Dag/dato:	
Delmål (hvorfor):	
Når	Hva
8.45	
9.00	
9.15	
9.30	
10.00	
10.15	
pause	
10.55	
12.25	
pause	
12.55	
13.30	
14.10	
Deltakere	
Organisering	
Utstyr og ting å huske	
Evaluering	

Førskolekalender Hansnes skole, Hansnes og Gamnes barnehage

Måned	aktivitet	ansvarlig
September/ oktober	Kartlegge hvilke barn som skal gå på førskolen	Barnehagene
	Samarbeidsmøte	Rektor Hansnes Skole innkaller
Oktober	Foreldremøte Planleggingsmøte november - desember	Felles Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
November	1. førskoledag	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer/ rektor
Desember	2. førskoledag	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
Januar	Planleggingsmøte januar - februar	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
	3. førskoledag	
Februar	4 førskoledag	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
	5. førskoledag	
Mars	Planleggingsmøte mars - april	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
	6. førskoledag	
April	7. førskoledag	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
	8. førskoledag	
Mai	Planleggingsmøte mai - juni	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
	9. førskoledag	
Juni	10. førskoledag	Pedagogiske ledere i barnehagene/ kontaktlærer
	Samarbeidsmøte	Ledere/kontaktlærer og pedagogiske ledere
	Foreldremøte	Felles
August	Brev til barna om første skoledag	Rektor Hansnes Skole

Vedlegg d

KARLSØY KOMMUNE
Et levende øyrike

HANSNES SKOLE

9130 Hansnes

Til foresatte med barn i førskolen 20__/__ !

Vi har avsluttet førskolen og er inne i planlegginga av skolestarten til høsten. I den forbindelse kaller vi dere inn til et møte på **Hansnes skole** (**dato og klokkeslett**)

Tema på møtet vil være:

- **Evaluering av førskoletilbudet**
- **Begrepsundervisning i barnehage og skole**
- **Lese og skriveopplæring i 1.klasse**
- **Samarbeid skole-heim**
- **Elev i 1.klasse: skolestart, rutiner, organisering utstyr, skoleskyss, sfo, frukt og melk.....**

VEL MØTT!

Hansnes skole .....

Med vennlig hilsen

(Barnehagestyrer, Rektor)

Plan for begrepsinnlæring barnehager og skoler i Karlsøy

Plan til begrepsundervisning (BU) av grunnleggende begreper og begrepssystemer (GBS) fordelt over barnehage og på de første 4 årstrinn i grunnskolen. Begrepstest tas i løpet av september på 1.-4 årstrinn for de 9 første begrepssystemene.

Begrepssystemene nr. 1-9 skal undervises via Nyborgs modell for Begrepsundervisning (BUM).

Begrepssystemene nr. 10-13 kan undervises via BUM.

Begrepssystemene 14-21 skal undervises i naturlige situasjoner, uten bruk av BUM, men med vekt på språkbruk som bidrar til å ”bygge” språklig bevisstgjorte begrepssystemer.

Begrepssystemer	Klasse/Alder	Begrepene
1.Farger Skole: Legges til norsk og kunst & håndverk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Rød, blå, grønn, gul, brun, svart, hvit, rosa, fiolett, oransje
	1	Rød, blå,
	2	Grønn, gul
	3	Brun, svart, hvit,
	4	Lys/mørk farge
2.Form Skole: Legges til norsk og matematikk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Rettlinjet, rund, sirkel, bue, firkant, trekant
	1	Rettlinjet, rund, firkantet, trekantet
	2	Sirkel, oval, buet,
	3	Terningform, kule,
		Kjegle, sylinder

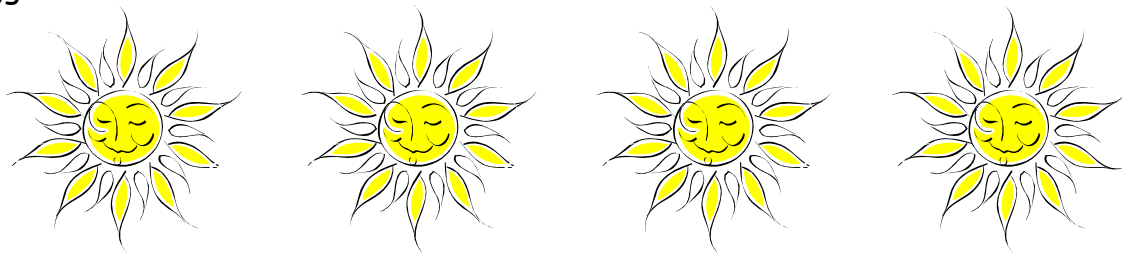

3.Stilling Skole: Legges til norsk og matematikk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Vannrett, loddrett, skrå
	1	Vannrett, loddrett
	2	Skrå
	3	Vannrett, loddrett, skrå,
	4	Sittende, stående, liggende, bøyd
4.Plass Skole: Legges til norsk og matematikk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Plass på, under, over, ved siden av inni noe, mellom noe, over noe
	1	Plass på, under, over, først, etter,
	2	sist, foran, mellom, venstre, høyre
	3	Venstre for, høyre for,
	4	forhold til
5.Størrelse Skole: Legges til norsk og matematikk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Stor, liten
	1	Stor, liten
	2	Høy, lav størrelse
	3	Stor, liten
	4	Høyde, bredde, lengde, dybde
6.Retning Skole: Legges til norsk og matematikk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Nedover, oppover
	1	Nedover, oppover
	2	Langs noe
	3	Fra høyre mot venstre, fra venstre mot høyre,
	4	Himmelretning –sør over/ nordover, østover/vestover
7.Antall Skole: Legges til norsk og matematikk Barnehage: Kommunikasjon, språk og tekst. Antall, rom og form.	Barnehagen	Stort/lite antall i forhold til en vist mengde
	1	Stort/ lite antall i forhold til
	2	Antallene 1,2,3...
	3	Gjøre større/mindre i grupper i antall
	4	Gjøre større/mindre i grupper i antall
8.Lyd Skole: Legges til musikk Barnehage: Kunst,kultur og kreativitet	Barnehagen	Lyder, sterke, svake, dype, høye
	1	Lyder, språklyder
	2	Lyder, språklyder
	3	Lyder, språklyder, språklyder i talt språk, bokstaver er symboler for språklyder, mellomrom og tegn symboler for pauser, pauser mellom dem
	4	
9.Mønster Skole: Legges til Kunst og håndverk Barnehage: Kunst,kultur og kreativitet	Barnehagen	Stripet, rutet, prikket, blomstret
	1	Stripete, rutet
	2	Prikket, blomstret
	3	Stripete, rutet
	4	Prikket blomstret

10.Funksjoner	Barnehagen	Personal snakke om ulike funksjoner i hverdagslivet. Hva brukes det til?
	1-2	Her må lærer være bevisst på å synliggjøre hvilken funksjon ulike gjenstander har: drikke av, skrive med, sitte på, spise med
	3-4	Her må lærer være bevisst på å synliggjøre hvilken funksjon ulike gjenstander har: drikke av, skrive med, sitte på, spise med
11.Stoff arter Skole: Legges til Kunst og håndverk Barnehage: Kunst,kultur og kreativitet	Barnehagen	Tre, papir, plast, glass, metall
	1-2	Tre, plast, glass, papir, metall av ulike slag
	3-4	Lær, skinn, metall av ulike slag
12.Overflate Legges til Kunst og håndverk Barnehage: Kunst,kultur og kreativitet	Barnehagen	Glatt, ru,
	1-2	Glatt, ru, blank, matt, slipt, pusset, malt, lakkert
	3-4	Glatt, ru, blank, matt, slipt, pusset, malt, lakkert
13.Stoff egenskaper Legges til Kunst og håndverk og matematikk Barnehage: Kunst,kultur og kreativitet. Antall, rom og form	Barnehagen	Tungt og lett, bløt og hardt
	1-2	Hardt, mykt, bløtt, knuselig, fast, flytende, seigt
	3-4	Hardt, mykt, bløtt, knuselig, fast, flytende, seigt
14.Vekt Skole: Legges til matematikk Barnehage: Antall, rom og form	Barnehagen	Vekt, med ulikt materiell
	1	Stor/liten vekt
	2	Stor/liten vekt
	3	Hg, kg
	4	Hg, kg
15.Temperatur Skole: Legges til matematikk og uteskole Barnehage: Antall, rom og form. Nærmiljø og samfunn	Barnehagen	Kald/varm
	1	Høy/lav,
	2	kald, varm
	3	Iskald/kok varm
	4	Kjølig/lunken
16.Lukt Skole: Legges til uteskole Barnehage: Natur, miljø og teknikk	Barnehage	God/vond lukt, lukt i naturen
	1-2	God/vond lukt, matlukt, skolelukt, bensin, sjøluft
	3-4	God/vond lukt, matlukt, skolelukt, bensin, sjøluft
17.Smak Skole:Legges til mat og helse Barnehage: Kropp, bevegelse og helse	Barnehage	Sur, søt, salt
	1-2	Sur/søt, salt
	3-4	Eplesmak, appelsinsmak, bitter
18.Tid	Barnehage	Årstid, dag, natt,

Skole: Legges til matematikk Barnehage: Antall, rom og form.	1-2	Et år, årstidene, et døgn, dag/kveld, klokka, barn vokser
	3-4	Et år, årstidene, et døgn, dag/kveld, klokka, barn vokser
19.Forandring Skole: Legges til matematikk Barnehage: Antall, rom og form.	Barnehage	I farge, form, stilling, plass, retning
	1-2	I farge, i form, i stilling, i plass i retning
	3-4	I farge, i form, i stilling, i plass i retning
20.Fart Skole: Legges til matematikk Barnehage: Antall, rom og form.	Barnehage	Stor og liten fart
	1-2	Stor fart, liten fart, større, mindre, størst, minst, sein, snar
	3-4	Stor fart, liten fart, større, mindre, størst, minst, sein, snar
21.Verdi Skole: Legges til matematikk Barnehage: Antall, rom og form.	Barnehage	-----
	1-2	Pengeverdi, rett -galt vurdering
	3-4	Pengeverdi, rett -galt vurdering
22. Kjønn Skole: Kroppsøving Barnehage: Kropp, bevegelse og helse	Barnehage	Gutt, jente, mann, kvinne
	1-2	Gutt, jente, mann, kvinne
	3-4	Gutt, jente, mann, kvinne

Vedlegg f.

FØRSKOLE .../...

DIPLOM

til

.....
for fullført førskole!
Vi er stolte av deg!

Hansnes skole og barnehagene

.....
Rektor

.....
Pedagogisk leder